

N:o 37.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1888, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 11,
i anledning af väckt förslag om åtgärder för ett bättre
handhafvande af offentliga arkiv.*

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 182, har friherre *C. Carlson Bonde* erinrat, att vid sistlidna års riksdag numera herr statsrådet *Bergström* framställt förslag, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t göra framställning om åtgärders vidtagande i syfte att högsta värden om rikets alla offentliga arkiv må uppdragas åt riksarkivet eller ecklesiastikdepartementet såsom central myndighet, men att detta förslag i anseende till riksdagens upplösning ej ledde till något resultat.

Då motionären för sin del anser, att något snart bör vidtagas, på det att de många inom landet spridda arkiven måtte blifva på lämpligt sätt vårdade och handhafda, men icke finner lämpligt att närmare angifva den väg, hvarpå det åsyftade målet skulle kunna ernås, föreslår han,

»att Riksdagen behagade hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder böra vidtagas för att vinna ett bättre handhafvande af på spridda håll förvarade offentliga arkiv.»

Den angelägenhet, som utgör ämnet för ifrågavarande motion, har under senare tider vid flera tillfällen varit föremål för Kongl. Maj:ts uppmärksamhet. Sedan 1867 års Riksdag med anledning af justitie-

ombudsmannens framställning anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder må finnas lämpliga till bevarande af underdomstolarnes arkiv, förordnade Kongl. Maj:t den 28 september 1869, att alla i häradsrätternas arkiv befintliga domböcker med flere dylika handlingar, äldre än 1736, skulle till riksarkivet öfverlemnas för att der förvaras. Kontroll öfver vården af domstolarnes arkiv utöfvas, såsom bekant, genom justitiekanslern och justitieombudsmannen vid deras inspektionsresor. Det bör äfven anmärkas, att i senare tider nya, lämpliga lokaler för häradsarkivens förvarande på ganska många ställen blifvit anskaffade.

I fråga om kyrkornas arkiv fäste riksarkivarien i sin årsberättelse för år 1879 uppmärksamheten på behofvet att bättre vårda desamma. Sedan domkapitlen och Stockholms stads konsistorium häröfver afgifvit utlåtanden och på af riksarkivarien framställt förslag, anbefalde Kongl. Maj:t genom cirkulär den 26 oktober 1883 domkapitlen och Stockholms stads konsistorium att förstäudiga samtliga kyrkoherdar eller dem, som hafva kyrkornas arkiv under sin vård, att å desamma hafva noggrann tillsyn och öfver de till dem hörande böcker och handlingar upprätta förteckning i tvenne exemplar enligt bilagdt formulär, att till vederbörande domkapitel eller Stockholms stads konsistorium inberätta, om arkivhandlingarna i följd af fukt eller annan orsak redan tagit skada eller hotas deraf, egande domkapitel och bemälda konsistorium att, om förvaringsrummen befinnas olämpliga eller icke kunna i lämpligt skick försättas, med anledning deraf göra den framställning, hvartill omständigheterna kunna föranleda, och att före den 1 december 1884 till vederbörande domkapitel eller Stockholms stads konsistorium insända det ena exemplaret af den föreskrifna förteckningen för att genom dess försorg aflemnas till riksarkivet, skolande det andra exemplaret i kyrkoarkivet förvaras. — Ifrågavarande förteckningar hafva till riksarkivet ankommit, och lära vederbörande biskopar och kontraktsprostar med ledning af dessa förteckningar vid visitationer kontrollera, att arkiven ordentligt vårdas.

Slutligen har Kongl. Maj:t den 5 juni 1885 utfärdat en kungörelse, hvarigenom, på det att icke ur de särskilda arkiven hos embetsverk, domstolar samt andra myndigheter någonting må förskingras, som kan vara af värde för riksarkivets samlingar, förordnas, att nämnda embetsverk, domstolar och myndigheter icke må förstöra eller afhända sig några arkivalier, innan riksarkivarien lemnats tillfälle att i hvarje fall sig yttra om lämpligheten af ifrågavarande utgallring, skolande förslaget derefter underställas Kongl. Maj:ts pröfning.

Af ofvanstående kortfattade meddelanden framgår, att redan åtskilligt är gjordt för vinnande af en bättre vård af de inom landet spridda arkiven, särskildt de viktigaste bland dem, nemligen domstolarnes och kyrkornas arkiv, och att Kongl. Maj:t under senare tid vid flera tillfällen meddelat bestämmelser i det af motionären afsedda syfte. Det skulle därför kunna synas mindre nödigt, att Riksdagen nu aflåter en skrifvelse till Kongl. Maj:t i ärendet, då Riksdagen icke kan afgifva något förslag eller angifva några synpunkter utöfver dem, som redan blifvit påpekade af riksarkivarien. Då emellertid en noggrannare tillsyn och kontroll öfver vården af ifrågavarande arkiv, än hittills egt rum, otvifvelaktigt bör åstadkommas och synes kunna vinnas utan mera betydande omkostnader, får utskottet, med erinran att Första Kammarens första tillfälliga utskott beslutat tillstyrka bifall till en inom samma kammare väckt, lika lydande motion, för sin del hemställa,

att friherre Bondes ifrågavarande motion måtte bifallas.

Stockholm den 8 maj 1888.

På utskottets vägnar:

G. F. ÖSTBERG.
